

PM

Datum 2011-11-10

Version 0.2

Avdelning Samhällsavdelningen

Enhet Samhällsbyggnad

Författare B. Sander

Underlag till diskussion om ansökan avseende Landskapsseminarium 2012

Som diskussionsunderlag till planerat möte 2011-11-11 och utifrån tidigare synpunkter på ansökan, föreslås följande utgångspunkter för upplägg:

Status och behovsanalys

Sverige ratificerade ELC i januari 2011 och den trädde i kraft i maj. Samtidigt som regeringen beslutade om att ratificera konventionen gavs också ett uppdrag till Riksantikvarieämbetet om att tillsammans med andra berörda myndigheter ta fram ett förslag på hur ELC kan genomföras i Sverige. Riksantikvarieämbetet lämnade förslag i mars. Riksantikvarieämbetets förslag presenterar ett "ramverk" för ansvarsfördelning, samarbete och koordination (se särskild rapport).

Med det föreslagna ramverket som bas har vi arbetat med att underlätta en kontinuerlig dialog om genomförandet, ge vägledning och försöka inspirera andra att själva utforska konventionen. Genom de frågor och den respons vi får, är vi övertygade om att den strategi som gemensamt utarbetats inom det föreslagna ramverket - som bygger på samordning och gemensamt ansvar - är rätt väg att gå.

Vad ser vi då för behov? Vi menar ett framgångsrikt genomförande av konventionen är beroende av förmågan att bygga på och upprätthålla ett långsiktigt engagemang för frågan. Under ett antal år har frågan om landskapskonventionen uppfattats som aktuell och vårt arbete har genererat förväntningar. Frågan är hur man upprätthåller detta intresse och engagemang på lång sikt? ELC behöver drivas med en ständig dialog om dess mål och avsikter. Detta kräver i sin tur att det finns aktörer som aktivt stöder konventionen, både på europeisk, nationell, regional och lokal nivå.

Riksantikvarieämbetet kommer att fortsätta sitt arbete med att öka medvetenheten bland berörda parter, för att hjälpa dem att finna ut hur konventionen kan påverka deras arbete och att också ta ett självständigt ansvar för konventionens genomförande. Vi planerar därför nu för ett ökat behov av utbildnings- och

nätverksinitiativ. Hur ser det ut i de övriga nordiska länderna när det gäller denna fråga? Hur möter man behoven av kunskap hos olika offentliga aktörer?

En annan viktig fråga är behovet av ett utökat ansvar. En nationell samordningsgrupp för ELC i Sverige kommer att inrättas och ha sitt första möte nu i november. Detta är ett viktigt steg i processen mot ett mer strukturerat och samordnat genomförande och vi hoppas naturligtvis på ett givande resultat. Men här skulle vi också vilja ha en diskussion de nordiska länderna emellan vad som kan göras ytterligare för att utveckla ett brett ansvarstagande över flera sektorer.

Lika viktig för framgången med konventionen är vår förmåga att koppla den till andra aktuella frågor på den politiska dagordningen (t.ex. klimatförändringar, energipolitik, finanskrisen etc.). Vägen att gå bör vara integrering av landskapet i en rad politikområden, snarare än att försöka inrätta en särskild fåra för landskapsfrågorna. Det finns också ett behov av att identifiera utmaningar och möjligheter, bland annat känna till och förstå det politiska landskapet och drivkrafterna för förändring. Det internationella samarbetet, både på nordisk och europeisk basis, men också globalt kan därför sägas vara avgörande.

I Sverige har vi hittills lyckats relativt väl med att förankra konventionen hos andra statliga, nationella och regionala organ. Också inom forskningen finns en stark medvetenhet kring och intresse för konventionen. Ett stort arbete som kvarstår för Sveriges räkning gäller den kommunala nivån. Först de senaste åren har initiativ vuxit fram från kommunal nivå som handlar om att integrera dess tankar i den kommunala planeringen. En insikt vi har vunnit är att det i kommunerna kan finnas stöd och intresse för att utveckla hanteringen av landskapet i planprocesserna från tjänstemannanivån medan stödet från politikerna saknas. Här finns från vår sida ett stort behov av att studera hur arbetet ser ut i de övriga nordiska länderna, vilka problem och möjligheter man stött på och vilka lärdomar vi kan göra?

Nordiska utmaningar i arbetet med den Europeiska landskapskonventionen

Förutsättningar – gemensamma problem och möjligheter

- Nordiska samarbetet inom landskapsärenden och landskapskonventionen. Hur har processen med att underteckna, ratificera och genomföra konventionen gått till i de nordiska länderna? Hur ser ansvarsfördelningen ut när det gäller administrativa nivåer och mellan olika politikområden/sectorsmyndigheter?
- Erfarenheter av arbete med konventionen. Mot bakgrund av att också Island som sista nordiska land ska underteckna konventionen kan detta vara en förberedelse för genomförandet. Med samtliga nordiska länder med i arbetet, kan Norden framöver bli en starkare part i det europeiska samarbetet kring landskapskonventionen. Den tämligen markanta Medelhavsdominansen kunde därmed motverkas.

Framgångsfaktorer och hinder för goda beslut

- Vilka kan framgångsfaktorerna vara i de beslutsprocesser som leder fram till "goda beslut" i landskapskonventionens anda? Här finns de politiska besluten och de beslut som utgår från de "fackvetenskapliga". Hur kan man arbeta så att de politiska besluten grundas på "vetenskap"? Exempel från vindkraftsplaneringen på nationell nivå? Hur går man från kunskapsunderlag till politiskt beslut?
- Kommunernas och lokala/regionala instansers möjligheter i landskapsarbete. Kommunerna finns med i nuvarande versionen av ansökan och är ett bra tema. Här kan exempel på projekt och handlingssätt från de olika länderna presenteras. Ett inlägg från Nordkalott-seminariet kan också passa in här. (Denna fråga kan också tas upp under "energilandskapet").

Det nya energilandskapet

- Alla nordiska länder står i varierande grad inför stora energipolitiska förändringar som redan har eller kommer få konsekvenser för landskapet. Det är befogat att tala om ett nytt energilandskap. Hur ser energiagendan ut i de olika nordiska länderna? Vilken typ av påverkan kommer det att handla om? På vilket sätt har landskapsdimensionen funnits med i den energipolitiska diskussionen från början och hur hanteras den nu i

genomförandeskedet? Hur ska man kunna få till energisystem som är hållbara även ur ett landskapshänseende?

- Presentation av olika energiformers inverkan på landskapet och hur landskapet kan beaktas och har beaktats i planeringen av energiproduktion, och planläggningen för att bygga anläggningarna. T.ex. Islands geotermiska energi, vindkraft, vattenkraft, särskilt energiformer som har betydelse för att bekämpa klimatförändringen. Presentationer om hur det rent praktiskt går att beakta landskapet i planeringen av energiproduktionen.
- Här finns plats för mer...

Strategiska frågor för en starkare nordisk landskapsagenda

- Formalisering av det nordiska samarbetet. Behov av aktörer som kan spela en central roll, finansieringsfrågor, vilken roll kan Nordiska Ministerrådet fortsättningsvis spela, myndighetsstrukturen i olika länder när det gäller ansvarsfördelningen för konventionen, likheter – skillnader. Finns det behov av en gemensam "action plan"? Etc.
- Något avslutande...